

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitvlvm I. Si Princeps.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

teusi triennium requiritur, quo emphyteuta pensionem non solverit *cit. L. 2.* at vero in Ecclesiastica sufficiat biennium: ita tamen, ut mora purgari possit satisfactione celeri, id est, spatio decem dierum, nisi malis dicere cum *Gl. hic v. celeri Abb. n. 12. Gl. in L. etsi post 8. v. pluresve ff. si quis cautionibus Sc.* Judicis arbitrio relinquitur, quodnam tempus modicum censi debeat, quandoquidem in jure determinatum non est *argum. c. de causis 4. §. illis, de officio delegari & tradit Gl. in L. si ita quis 135. §. seria ff. de verborum obligatione.* Et est hoc commune etiam alijs debitis, quod paria sint solvere tempore constituto, & intra paucos dies juxta *L. si duo 16. §. ult. junctâ L. sequente, ubi Gl. marginalis ff. de constitutâ pecuniâ:* dummodo damnum æstima-

bile ex tali dilatione creditori occurrat non sit.

Necesse autem est, ut pensio integrâ feratur. At verò partem pensionis et in emphyteutica, aut locata dominus recipere non cogitur *L. 3. junctâ Gl. v. in locat. Cod. de locato.* quia, uti dicitur in *L. 3. ff. de milita Herciscunda* solutio partium minima incommoda habet.

Notandum secundum. Si dies, si tempus solvendi à Lege, aut ab homine, in partium conventionem definitum sit, non est opus, ut debitor admonetur, sed post tempus, siue diem transactam in mora constituitur, quæ tamen si modica, siue paucorum dierum, creditori notabiliter non sit, purgari potest, sicuti supra dixi.

TITULUS XIX.

DE RERUM PERMUTATIONE.

Um etiam Permutationis contractus magnam cum emptione ac venditione familiaritatem gerat, prout docui *lib. 3. tra. 4. c. 17. n.*

1. idè ordinis ratio postulare videbatur, ut titulus iste subnecteretur.

CAPITVLVM I.

Si Princeps.

PARAPHRASIS.

Si ex causa rationabili Princeps petat rem Ecclesiæ immobilem, cum alia immobili commutari, liceat id facere ex communi consensu, dummodo res, quæ Ecclesiæ vicissim datur, majoris, vel æqualis pretij sit, & pragmatica sanctio promulgetur.

SUMMARIUM.

1. *Afferuntur hujus decisionis exempla.*
2. *Quis Principis nomine intelligatur, quid sit sanctio pragmatica.*

EXempla hujus rei afferit *Joan. And. lib. 1. c. 1. si Ecclesia prædium habeat vicinum prælati Principis, quod ipse amplificare velit, vel hortum construere; vel si Ecclesia habeat castrum opportunum munitionibus versus hostium incursum &c.* propter necessitatem, aut commoditatem Principis possit res Ecclesiæ immobilis pro alia immobili commutari, tamen in ea commutatio non cernatur major Ecclesiæ utilitas, si non est, si damnum non incurrat. Ratio est, quia merita Principis, & honor ipsi debentur id postulare videntur, ut ejus petitioni locus fiat, si absque Ecclesiæ incommodo possit. Reliquæ tamen solemnitates, videlicet, auctoritas Superioris, consensus Capituli, &c.

status præcedens intervenire debent, cum horum remissio facta non sit, sicuti *And. hic* monet.

Potè tametsi Principis nomine Imperator aut Rex intelligi debeat, sive qui Superiorem non habet, videtur tamen etiam ad alios magnos fundatores, ac patronos id extendi posse, quandoquidem talis permutatio non coacta, sed rogata, si alioquin Ecclesiæ noxia non sit, eâ ipsâ ratione utilis videri potest, quia fit propter valde potentis, & multum de Ecclesiâ meriti patroni honorem, & utilitatem; ut proinde sufficiens causa sit permutandi, non item vendendi, quia vendito magis noxia est Ecclesiæ, quàm permutatio cum re æquali, aut majore, præterquàm si princeps se obliget, quod pretio constituto aliam rem æquivalentem, & æquè commodam Ecclesiæ, seu loco pio comparare velit.

Quæres. Quid sit sanctio pragmatica? Resp. ex *L. ult. S. ult. Cod. de diversis re scriptis*. esse rescriptum aut decretum, quod super causâ publicâ cum consilio procerum ex Principis curiâ promanat.

CAPITULUM II.

Ut commutationes.

PARAPHRASIS.

Commutationes rerum Ecclesiasticarum, quæ ab antecessoribus prælatis factæ sunt inconsultè, successor emendare debet.

Notandum. Successor debet revocare alienationes rerum Ecclesiasticarum illegitimè factas à suis antecessoribus, videlicet si sine justa causâ utilitatis, aut non servatis solemnitatibus factæ sunt. Verùm in hoc casu, si alienatio utilis Ecclesiæ videatur, solemnitates postea suppleri possunt: quæ ratio esse videtur, cur in textu non dicatur, permutationes esse revocandas, sed emendandas: quod varijs modis fieri potest, videlicet supplendo solemnitates omittas, agendo per viam nullitatis, per viam restitutionis in integrum, denique agendo

ad supplementum pretij, si læsio in permutatione contigit, ultra dimidium iusti valoris &c.

CAPITULUM III.

Mancipia.

PARAPHRASIS.

Ecclesiæ mancipia permutari non debent cum alijs mancipijs, præterquam in ordine ad libertatem, ita videlicet ut quæ mancipia Ecclesiæ erant, libertatem consequantur, & alia (laicorum) mancipia in ipsorum locum subrogentur, nam quod DEO semel consecratum est, ad humanos usus transferri non decet.

Notandum. Servus, seu mancipium Ecclesiæ non debet alteri videlicet laicæ, aut privatorum personarum donari, seu aliter ad ejus dominium transferri, seclusa plenitudine summi Pontificis juxta *c. Ecclesiasticis 67. causa 12. q. 2.* Ratio datur in textu, quia servus Ecclesiæ servitijs divinis deputatus censetur, & ideo non decet, eum ad humanos ac sæculares usus, atque servitia mundana transferri.

CAPITULUM IV.

Injustum.

PARAPHRASIS.

Mancipia, quæ à fidelibus DEO, & sanctis Ecclesijs, pro remedio animarum suarum oblata, & consecrata sunt, non debent per donationem, aut permutationem iterum ad sæcularem servitutem reduci, quandoquidem Sacri Canones servos duntaxat fugitivos distrahi permittunt, & ideo caveant Ecclesiarum Prælati, ne unius eleemosyna alterius peccatum fiat, cum etiam absurdum sit, si servus ab Ecclesiastica dignitate discedens humanæ fiat obnoxius servituti.

SUMMARIUM.

1. Donata Ecclesia, pietatis causâ donata censetur.

2. 3.

2. Quæ